

СЕЛИЩЕВСергій Вячеславович
120777@i.ua

УДК 001.8:[005.334.658.15:657.635]

**ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ АУДИТОРА ПІД ЧАС ПЕРЕВІРКИ ЗАСТОСУВАННЯ
УПРАВЛІНСЬКИМ ПЕРСОНАЛОМ ПРИНЦИПУ БЕЗПЕРЕРВНОСТІ
ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА У ПІДГОТОВЦІ ФІНАНСОВИХ ЗВІТІВ**к.е.н., доцент,
Національна академія
статистики, обліку та
аудиту**AUDITOR'S RESPONSIBILITY DURING THE AUDIT OF THE APPLICATION
OF MANAGEMENT'S PRINCIPLE OF CONTINUITY IN THE PREPARATION
OF FINANCIAL STATEMENTS****SELISHCHEV Serhii Viacheslavovych** – PhD in Economics, Associate Professor, National Academy of Statistics, Accounting and Audit

У статті досліджено інформаційну базу стосовно регламентації відповідальності аудитора. Систематизовано види відповідальності та основні елементи, на які необхідно звернути увагу під час оцінювання дій аудитора, які можуть становити загрозу продовження діяльності суб'єкта господарювання. Надано рекомендації стосовно окремих положень внутрішньо-фірмової політики з контролю якості аудиту, в аспекті забезпечення розуміння аудитором власної професійної відповідальності.

* * *

В статье исследована информационная база по регламентации ответственности аудитора. Систематизированы виды ответственности и основные элементы, на которые необходимо обратить внимание при оценке действий аудитора, которые могут представлять угрозу продолжения деятельности предприятия. Даны рекомендации по отдельным положениям внутрифирменной политики по контролю качества аудита, в аспекте обеспечения понимания аудитором своей профессиональной ответственности.

* * *

The article explores the information base on the regulation of auditor responsibility. The types of responsibilities and the main elements that need to be considered when evaluating the auditor's actions that may pose a risk to the entity's continued business are systematized. Recommendations have been made regarding the specific provisions of the internal company quality control audit policy in terms of ensuring that the auditor understands his or her professional responsibility. Therefore, attention should be paid to ensuring the internal quality control of the procedures performed by the auditor in collecting, organizing and analyzing information on threats to business continuity, notably by establishing a clear system of responsibilities and responsibilities between partners for the task.

Thus, the rules of the internal quality control system for audit services have been developed in the aspect of ensuring pre-emptive measures of compliance with professional responsibility when planning and conducting audit procedures to verify the assumption of continuity of activity of an entity.

The results of the conducted research show that the issue of control of the auditor's responsibility requires further elaboration, first of all, due to the updating of the legal framework for the regulation of audit activity. As a result of our research, we have developed a number of methodological recommendations aimed at combining the requirements of international standards, legislation and practice of auditing, in particular in the aspect of ensuring the responsibility of the auditor, in the process of assessing the risks of termination of the enterprise, by building a regulation that is a system of key elements of the auditor's responsibility, under a time to assess the risk of business continuity that can be adequately monitored by audit.

Ключові слова: припущення про безперервність, аудит, відповідальність, контроль якості**Ключевые слова:** предположение о непрерывности, аудит, ответственность, контроль качества**Keywords:** assumptions about continuity, audit, responsibility, quality control**ВСТУП**

Дослідження практики аудиторської діяльності в Україні свідчить, що одним з ключових питань забезпечення якості аудиту постає особиста відповідальність аудитора за порушення вимог законодавства та міжнародних стандартів аудиту.

Зокрема, одним з основних етапів програми аудиту є перевірка застосування управлінським персоналом принципу безперервності діяльності підприємства у підготовці фінансових звітів. Оцінка ризику безперервності, – тобто визначення ймовірності продовження діяльності компанії в осяжному майбутньому, є одним із основних та системообразуючих факторів планування. Така оцінка ґрунтується на аналізі, найперше, стратегічних рішень управлінського персо-

налу та іншій інформації, для якої характерна найбільша величина суттєвості.

Тому слід звернути увагу на забезпечення внутрішнього контролю якості процедур, здійснюваних аудитором під час роботи над збором, систематизацією та аналізом інформації стосовно загроз безперервності діяльності, перш за все шляхом побудови чіткої системи розподілу обов'язків та відповідальності між партнерами с завдання

МЕТА роботи – розробка методичного підходу побудови ефективної системи внутрішнього контролю відповідальності аудитора під час проведення процедур оцінки загроз припинення діяльності підприємства.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Методологічною основою дослідження є загальнофілософські, загальнонаукові методи пізнання, спеці-

альні методи і методичні прийоми. Для досягнення мети у роботі використано: конкретизація, абстрагування – у розкритті концептуальних та методичних засад забезпечення відповідальності аудитора, зокрема, у контексті перевірки дотримання принципу безперервності діяльності.

Аналіз досліджень і публікацій.

Питанню визначення та забезпечення відповідальності аудиторів приділяли увагу ряд вітчизняних та зарубіжних вчених [2-10], але в аспекті досліджуваної теми доцільно визначити, наскільки ефективно типові загальнонаукові методики можна використовувати у разі забезпечення відповідальності аудитора під час проведення процедур, відносно перевірки дотримання принципу безперервності діяльності підприємств.

РЕЗУЛЬТАТИ

Працівники, винні у розголошенні відомостей, що становлять комерційну таємницю та конфіденційну інформацію, можуть бути притягнуті до адміністративної, цивільно-правової чи кримінальної відповідальності в порядку, передбаченому чинним в Україні законодавством. Зокрема така інформація може стосуватись ключових фінансових коефіцієнтів, складностей з погашенням кредитів, втрат ключових клієнтів, ринків збуту, та інших факторів, які свідчать про загрозу існування бізнесу в осяжному майбутньому.

Аудитори несуть *відповідальність* відповідно до чинного законодавства України у випадку умисного розголошення комерційної таємниці без згоди керівництва. У випадку, якщо діями працівника зі збирання та розголошення комерційної таємниці були нанесені збитки, такий працівник зобов'язаний повною мірою відшкодувати всі збитки, пов'язані з його незаконними діями.

Зокрема, аудитор несе відповідальність за отримання чи надання неправомірної вигоди, підробку, збут документів та печаток.

Серед вимог до забезпечення професійної відповідальності можна виділити відповідальність за: повідомлення інформації та надання звітів, вибір аудиторських процедур, отримання впевненості що фінансова звітність не містить суттєвого викривлення внаслідок шахрайства чи помилки, збереження професійного скептицизму, визнання факту, що процедури, які ефективні для виявлення помилки, – не ефективні для виявлення шахрайства; призначення і здійснення нагляду за персоналом, оцінки ризику суттєвого викривлення, виконання дій для визначення професійної та юридичної відповідальності, відмову від завдання, повідомлення інформації, вибір збереження конфіденційності [1].

Деталізована схема видів відповідальності аудитора зображена на рис. 1.

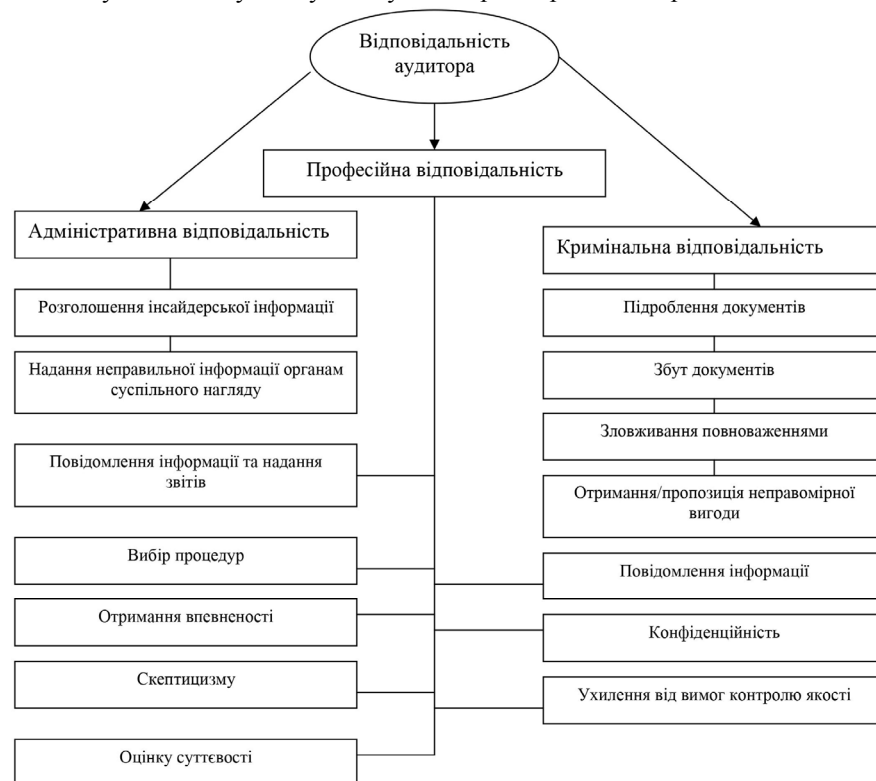

Рис. 1. Види відповідальності аудитора [розроблено автором]

Таким чином, система внутрішнього контролю якості аудиторських послуг в аспекті забезпечення превентивних заходів дотримання професійної відповідальності у плануванні та проведенні аудиторських процедур стосовно перевірки припущення про безперервність діяльності суб'єкта господарювання мають включати наступні елементи, а саме ідентифікувати:

1) притягнення до судової (кримінальної) відповідальності, оголошення банкрутом, угоди з кредиторами аудиторської фірми;

2) знаходження в процесі службового розслідування за недобросовісне виконання своїх обов'язків;

3) відсутність у аудитора та його близьких родичів фінансових інтересів в клієнтів аудиторської фірми;

4) у наданні аудиторських послуг клієнтові аудитор ніколи не виконував управлінські функції на даному підприємстві;

5) аудитор не має відношення до ведення бухгалтерського обліку компаній-клієнтів та формування фінансової звітності;

6) аудитор не має ніяких особистих та родинних відносин з компаніями-клієнтами;

7) аудитор не працював у минулому посадовою особою (директором, фінансовим директором, головним бухгалтером тощо) у компанії-клієнта;

8) аудитор обізнаний зі всіма конфліктами інтересів, які можуть виникнути під час його виконання аудиторського завдання, з клієнтом;

9) аудитор не має непогашену або незняту у встановленому порядку судимість.

10) аудитор зобов'язується не використовувати свої повноваження з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття обіцянки чи пропозиції стосовно такої вигоди для себе чи інших осіб;

11) одночасно з наданням послуг з обов'язкового аудиту замовнику аудитор не надає йому супутніх послуг.

Відповідність аудиторів цим вимогам не дає сто відсоткової гарантії відповідального підходу до професійних обов'язків в аспекті перевірки припущення про безперервність діяльності, але надає достатню впевненість керівництва та суб'єктів зовнішнього контролю якості про наявність політики і процедур відносно забезпечення розуміння аудитором власної відповідальності.

ВИСНОВКИ

Результати проведених досліджень свідчать, що питання контролю відповідальності аудитора потребує доопрацювання, насамперед, через оновлення нормативно-правової бази з регулювання аудиторської діяльності.

У результаті проведених досліджень розроблено низку методичних рекомендацій, спрямованих на поєднання вимог міжнародних стандартів, законодавства та практики аудиту, зокрема, в аспекті забезпечення відповідальності аудитора, у процесі оцінки ризиків припинення діяльності підприємства, шляхом побудови регламенту, який являє систему ключових елементів відповідальності аудитора, під час оцінки ризику безперервності діяльності, контроль за якими може надати достатню впевненість у якості аудиту.

Список використаних джерел

1. Міжнародні стандарти якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг: нормативне виробничо-практичне видання (2016-2017 роки). Офіційний веб-сайт Аудиторської палати України. URL: <https://www.apu.net.ua/component/content/article/2-uncategorised/1151-miznarodni-standarti-kontrolyu-yakosti-2016-2017>
2. Бланк И.А. Финансовый менеджмент: Учебный курс. К.: Ника-центр Эльга, 2002. 528 с.
3. Бутинець Ф.Ф. Економічний аналіз: навч. посіб. Житомир: ПП "Рута", 2001. 416 с.
4. Гончарук Я.А., Рудницький В.С. Аудит: навч. посіб. Львів: Світ, 2002. 296 с.
5. Гевко І.Б. Методи прийняття управлінських рішень: підруч. К.: Кондор, 2009. 187 с.
6. Давидов Г.М. Аудит: підруч. К.: Ліга, 2004. 336 с.
7. Кіндрацька Г.І., Білик М.С., Загородній А.Г. Економічний аналіз: підруч. К.: Знання, 2008. 487 с.
8. Кулаковська Л.П., Піча Ю.В. Організація і методика аудиту: підруч. К.: Каравела, 2009. 544 с.
9. Петрик О.А. Аудит: методологія та організація: монографія. К.: КНЕУ, 2003. 260 с.
10. Проскуріна Н.М. Процедурне забезпечення аудиту. Теорія та практика: монографія. К.: ДП "Інформ. аналіт. агентство", 2011. 739 с.

References

1. International Standards on Quality Control, Audit, Review, Other Assurance, and Related Services: 2016-2017 Edition. URL: <https://www.apu.net.ua/component/content/article/2-uncategorised/1151-miznarodni-standarti-kontrolyu-yakosti-2016-2017> [in Ukrainian].
2. Blank I.A. Financial management. Kyiv: Nika-tsentr Elga, 2002. 528 p. [in Russian].
3. Butynets F.F. Economic analysis. Zhytomyr: PP «Ruta», 2001. 416 c. [in Ukrainian].
4. Honcharuk Y.A. Audit. Lviv: Svit, 2002. 296 p. [in Ukrainian].
5. Hevko I.B. Methodology of the management of the administrative departments. Kyiv: Condor, 2009. 187 p. [in Ukrainian].
6. Davydov H.M. Audit. Kyiv: Liga, 2004. 336 p. [in Ukrainian].
7. Kindratska H.I., Bilyk M.S., Zahorodnyi A.H. Economic analysis. Kyiv: Znannia, 2008. 487 p. [in Ukrainian].
8. Kulakovska L.P., Picha Yu.V. Organization and methods of auditing. Kyiv: Karavela, 2009. 544 p. [in Ukrainian].
9. Petryk O.A. Auditing: methodology and organization. Kyiv: KNEU, 2003. 260 p. [in Ukrainian].
10. Proskurina N.M. Procedural software of auditing: Theory and practice. Kyiv: DP «Inform. analit. ahentsstvo», 2011. 739 p. [in Ukrainian].